

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БЕРДЯНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішення вченої ради
Бердянського державного
педагогічного університету

від 26 травня 2016 року
(протокол №14)

ЕКОНОМІЧНА ТЕОРІЯ

ПРОГРАМА

**обов'язкової навчальної дисципліни
підготовки бакалавра**

спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

**Бердянськ
2016 рік**

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ:

кандидат економічних наук, доцент, Ладунка І.С.

Обговорено та рекомендовано методичною радою Бердянського державного педагогічного університету “18” травня 2016 року, протокол №8

ВСТУП

Програма обов'язкової навчальної дисципліни «Економічна теорія» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки фахівців освітнього ступеня бакалавр, галузі знань 07 Управління та адміністрування спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування».

Предметом навчальної дисципліни є закономірності розвитку економічних систем, економічні закони та принципи їх функціонування, дії людей, спрямовані на ефективне господарювання за умов обмежених економічних і природних ресурсів, особливості функціонування ринку в Україні, сучасні процеси глобалізації економічного життя суспільства.

Міждисциплінарні зв'язки: передуює вивченню дисциплін «Регіональна економіка», «Економіка підприємства», «Мікроекономіка», «Макроекономіка», «Гроші та кредит», «Менеджмент», «Маркетинг», «Економіка праці та соціально-трудова відносина», «Фінанси підприємств», «Фінанси», «Світове господарство та міжнародні економічні відносина», «Фінансовий ринок», «Податкова система», після вивчення дисципліни – «Історія економіки та економічної думки».

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. **Метою** навчальної дисципліни «Економічна теорія» є формування компетентностей майбутніх фахівців про економічну систему суспільства, закони її функціонування і розвитку для розуміння чинників зародження, утвердження і напрямів розвитку сучасних соціально-економічних систем, їх спроможності задовольняти потреби людей, а також формування у майбутніх фахівців логіки економічного мислення і економічної культури, навчання їх базовим методам пізнання і аналізу економічних процесів.

1.2. **Основними завданнями** дисципліни «Економічна теорія» є вивчення загальних основ економічного життя суспільства, закономірностей становлення та розвитку економічної системи і діалектики взаємозв'язку її структурних елементів; з'ясування механізму дії економічних законів і механізму їх використання людьми у господарській діяльності; формування вільного володіння категоріальним апаратом, вміння застосовувати отримані теоретичні знання до аналізу конкретних економічних ситуацій; набуття вмінь використовувати одержані знання у подальшій навчальній і професійній діяльності.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти *набувають компетентностей:*

Здатність до формування світогляду, розвитку людського буття, суспільства, природи і духовної культури.

Знання та розуміння предметної області й розуміння професійної діяльності.

Здатність оцінювати сучасні економічні явища та досліджувати тенденції розвитку соціально-економічних систем за допомогою інструментарію макро- та мікроекономічного аналізу.

Здатність визначати особливості функціонування сучасних фінансових та соціально-економічних систем.

Та демонструвати такі результати навчання:

Упорядковувати, аналізувати, класифікувати, оцінювати отримані знання з предмету дослідження.

Розв'язувати практичні завдання та змістовно інтерпретувати отримані результати на підставі набутих теоретичних знань.

Встановлювати дію економічних законів та пов'язувати їх з макро-, мікроекономічними проблемами.

Знаходити рішення щодо удосконалення існуючих та розробки нових технологій з урахуванням їхнього впливу на економічний розвиток.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 4/120 (кредитів ECTS/годин).

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Тема 1. Економічна теорія як наука.

Багатозначність поняття «економіка». Предмет, основні функції економічної теорії.

Економічні категорії і закони. Систематизація економічних законів.

Методи дослідження економічних явищ.

Зародження економічної теорії як науки. Основні напрями і школи світової економічної думки.

Тема 2. Суспільне виробництво і його результати.

Сутність суспільного виробництва. Основні фактори суспільного виробництва, їх взаємодія.

Вирішення проблеми безмежних потреб та обмежених економічних ресурсів.

Ефективність суспільного виробництва.

Тема 3. Форми організації суспільного розвитку та їх еволюція.

Форми організації суспільного виробництва.

Товарне виробництво. Товар і його властивості. Закон вартості.

Тема 4. Основні макроекономічні показники національної економіки.

Національна економіка: сутність, ознаки, мета, структура. Процес відтворення суспільного виробництва. Система національних рахунків.

Тема 5. Теорія грошей. Інфляція.

Виникнення, суть та функції грошей. Різноманітність форм грошей. Теорії грошей.

Суть, причини, види і соціально-економічні наслідки інфляції.

Тема 6. Ринок як економічна форма організації суспільного виробництва.

Суть, функції і умови формування ринку. Попит і пропозиція. Ринкова ціна.

Конкуренція та її значення. Типи конкуренції.

Структура і інфраструктура ринку. Принципи класифікації ринку.

Тема 7. Фінансово-кредитна система в ринковій економіці.

Фінанси в системі економічних відносин. Суть фінансів та їх функції. Суб'єкти та види фінансових відносин. Фінансова система.

Кредитна система. Суть та функції кредиту. Основні форми кредиту. Банківський кредит. Роль кредиту в сучасній ринковій економіці. Закономірності розвитку кредитної системи. Кредитно-грошова політика в Україні.

Банківська система. Банк як економічна категорія. Цінні папери та їх види. Ринок цінних паперів. Фондова біржа.

Особливості фінансової та кредитної системи України.

Тема 8. Підприємництво в ринковій економіці.

Зміст, основні принципи та умови підприємницької діяльності. Підприємство – первина ланка ринкової економіки.

Місце домогосподарства в економічній системі суспільства.

Загальні економіко-правові основи розвитку підприємництва в Україні.

Тема 9. Макроекономічна нестабільність та економічне зростання.

Макроекономічні показники в балансі народного господарства.

Показники зовнішньоекономічної діяльності держави. Показники розподілу доходів та рівня життя.

Типи економічного зростання і економічний розвиток. Циклічність економічного розвитку. Причини і основні характеристики циклічних коливань.

Тема 10. Держава в економічній системі.

Економічна роль держави в ринковій економіці. Основні напрями та методи державного регулювання економіки.

Економічна безпека держави. Справедливість та соціальний захист.

Тема 11. Відтворення та зайнятість трудових ресурсів.

Поняття відтворення, його види. Трудові ресурси, зайнятість.

Безробіття як один з проявів нестабільності загальної ринкової рівноваги. Суть і структура безробіття. Рівень безробіття. Природний рівень безробіття. Чинники, які обумовлюють безробіття. Соціальна політика держави.

Тема 12. Витрати та доходи виробництва.

Класифікація витрат виробництва, їх структура.

Формування валового доходу підприємства. Фактори, що його визначають. Підприємницький дохід.

Джерела формування прибутку та чинники, що визначають величину прибутку. Класифікація прибутку. Функції прибутку. Умови максимізації прибутку підприємства.

Тема 13. Світове господарство та місце в ньому України.

Світове господарство: поняття, основні етапи розвитку. Міжнародна економічна інтеграція.

Основні форми міжнародних економічних відносин. Україна і світове господарство.

3. Рекомендована література

1. Базилюк А.В. Економічна теорія. Практикум : навч. посібник / А.В. Базилюк, Ж.В. Дерій, В.В. Концева, І.О. Хоменко. – К. : Центр учб. літ., 2012. – 312 с.

2. Дзюбик, С.Д. Основи економічної теорії: Навч. посіб. / С.Д. Дзюбик, О.С. Ривак. – 3-тє вид., переробл. і доповн. – К.: Знання, 2014. – 423 с.

3. Економічна теорія: політекономія: практикум: навч. посіб./ за ред. В.Д. Базилевича. – К.: Знання, 2013. – 494 с.

4. Економічна теорія. Політекономія : підручник / В.М. Тарасевич, О.Ю. Бобровська, В.К. Лебедева [та ін.] ; за ред. В.М. Тарасевича. – К. : Знання, 2012. – 206 с.

5. Козак Ю. Г., Шаповал С.С. Основи економічної теорії : навч. посібник. – К. : Центр учб. літ., 2012. – 268 с.

6. Круш П. В., Кожемяченко О. О. Національна економіка: регіональний і муніципальний вимір. – К.: Центр учб. літ., 2016. – 320 с.

7. Мацелюх Н. П. Економічні теорії в системі наукових економічних знань : навч. посібник / Н. П. Мацелюх, І. А. Максименко. – 2-ге вид., перероб. та доп. – К. : Центр учб. літ., 2016. – 226 с.

8. Отрошко, О.В. Основи економічної теорії: Навч. посіб. / О.В. Отрошко ; 2-ге вид., перероб. та доп. ; Рекомендовано МОН — К.: Знання, 2013. — 334 с.

4. Методи навчання:

лекція, демонстрування, практичні роботи, метод усного контролю та метод письмового контролю.

5. Форма підсумкового контролю успішності навчання екзамен.

6. Система оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою		Оцінка шкалою ЄКТС
	Для підсумкового семестрового контролю, що включає екзамен, курсову роботу, практику	Для підсумкового семестрового контролю, що включає залік	Для всіх видів підсумкового контролю
90-100	Відмінно	зараховано	A (відмінно)
65-89	Добре		BС (добре)
50-64	Задовільно		DE (задовільно)
35-49	незадовільно	не зараховано	FX (незадовільно) з можливістю повторного складання
1-34	незадовільно		F (незадовільно) з обов'язковим повторним вивченням дисципліни